

[Terminal](#)

2. 10. 2025

[Anže Dolinar](#)

Proti pokojninski reformi

Preberete lahko spodaj, prisluhnete tukaj: [Predvajaj](#)

Vir: Lana Špiler

Terminal Anžeta Dolinarja

O pokojninski reformi je bilo te dni napisanega in povedanega že ogromno. Vlada in njeni predstavniki s pomočjo medijev mlatijo po nasprotnikih reforme, slednji pa se pripravljajo na zbiranje 40 tisoč podpisov, ki bodo omogočili, da o škodljivih ukrepih oblasti dejansko odločajo tisti, ki jih reforma zadeva, torej ljudje. Če pustimo ob strani kratkovidne osebne diskreditacije, s katerimi se je minister za delo lotil nasprotnikov reforme, smo vselej znova soočeni z izračuni in projekcijami, na podlagi katerih naj bi razumeli in verjeli, da bo reforma prinesla dostojnejše pokojnine praktično za vse in da so primeri, ko bodo ljudje na slabšem, redki. Da to ne drži, se da pokazati, in to bomo tudi storili.

Za začetek spregovorimo o ukrepu, ki podaljšuje število let za izračun pokojninske osnove na štirideset let z izločitvijo petih najslabših. Gre za varčevalni ukrep, kar kažejo tudi izračuni Inštituta za ekonomska raziskovanja. Če namreč nove upokojence razdelimo v pet kvartilnih razredov, torej v pet enako velikih skupin glede na višino izračunane pokojninske osnove, z gotovostjo ugotovimo, da se v kar treh razredih pokojnine zaradi ukrepa znižajo. V povprečju bo šlo za znižanje v višini štirih odstotkov in pol. **Ugotovitev, da do sprememb ne bo prišlo v prvih dveh kvartilnih razredih, torej pri posameznikih**

z najnižjimi plačami, kar predlagateljem služi kot argument, je prazna, saj je vendarle jasno, da se povprečje le stežka spremeni za nekoga, ki je celo življenje na minimalni plači. Prav tako je verjetno jasno, da nihče ne želi 40 let prejemati minimalne plače, še posebej, kadar je njeno usklajevanje v rokah aktualnega ministra za delo, katerega neslavni dosežek na tem področju je opazil celo UMAR, ki je v nedavni analizi zapisal, da smo se v letih 2024 in 2025 znašli med državami z najnižjo rastjo minimalke.

Vladna reforma spreminja tudi formulo za redno usklajevanje pokojnin, ki je trenutno določena kot kombinacija 60 odstotkov rasti povprečne plače in 40 odstotkov rasti življenjskih potrebščin. Vlada je člen, ki spreminja formulo usklajevanja v 80 odstotkov cen življenjskih potrebščin in 20 odstotkov rasti plač, v okviru zakonodajnega postopka amandmirala in še za pet let podaljšala prehodno obdobje do njene dokončne uveljavitve. **S tem pa pravzaprav priznala, da se še predobro zaveda škodljivosti ukrepa. Neokusno je, da se s podaljšanjem prehodnega obdobja za uveljavitev škodljivega ukrepa vlada celo hvali.** Morajo biti mar ljudje hvaležni, ker bo klofuta revščine prišla malo kasneje?

Sprememba usklajevanja seveda pomeni znižanje vrednosti pokojnin na način, da bo upokojence prikrajšala za rast življenjskega standarda, saj v normalnih pogojih plače rastejo hitreje od inflacije. V zadnjih dvajsetih letih je rast povprečne plače znašala 3,78 odstotka, povprečne inflacije pa 2,39 odstotka. **Razlika obeh rasti je občutna in se bo dolgoročno poznala v vse večjem razkoraku med višino plač in pokojnin. Izračuni, ki jih je za Sindikat zavarovalništva pripravil sodni izvedenec za področje aktuarstva, kažejo na znatno pešanje vrednosti pokojnin v času od trenutka upokojitve in med časom, ki ga posameznik preživi v pokoju. Vsako leto po upokojitvi bo pokojnina zaostajala za plačo za realnih 1,35 odstotka.**

Že danes je pokojnina po dvajsetih letih v primerjavi s plačo za 10 odstotkov nižja. Podatki kažejo, da bo počasno siromašenje upokojencev najbolj prišlo do izraza v visoki starosti, torej v fazi življenja, ko posameznik potrebuje dodatno nego, ko pogosto izgubi partnerja in ko se povečajo stroški zdravstvenih storitev.

Med ključnimi reformnimi ukrepi je tudi dvig upokojitvene starosti na 62 oziroma 67 let. Če bi ta ukrep uvedli leta 2023, se od vseh upokojenih tistega leta približno 30 odstotkov ljudi ne bi moglo upokojiti, saj ne bi izpolnjevali pogojev. **Tega, da bodo ljudje po reformi dejansko morali delati dlje, vlada niti ne skriva.** Čudi pa, da so se z dvigom upokojitvene starosti strinjale skoraj vse sindikalne centrale, četudi je **anketa Zveze svobodnih sindikatov Slovenije lansko leto pokazala, da 68 odstotkov vprašanih članov nasprotuje dvigu upokojitvene starosti**, tudi če se ob tem povečajo neto pokojnine. **Povedno je, da Zveza svobodnih sindikatov mnenje lastnega članstva upošteva očitno ravno toliko kot stranka Levica sledi svojemu programu.**

A predstavniki vlade in ministrstva za delo bodo hiteli povedati, da reformnih varčevalnih ukrepov ne moremo preprosto gledati in kritizirati vsakega zase. Gre namreč za

kompleksno kombinacijo ukrepov. Nenazadnje dvigujejo tudi odmerne odstotke ter uvajajo zimski dodatek. Če bi ukrepe premotrili v celoti, tako vlada, bi zdaj nepoučeni in zavedeni končno lahko razumeli pravo bistvo te reforme. Zato si oglejmo to prekrasno celoto.

Januarja letos je predlog reforme v poročilu ocenila Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj OECD. Ugotovili so, da bi brez reforme stroški za pokojnine narasli iz 10,2 odstotka BDP v letu 2024 na 13,7 odstotka v letu 2070. Po predlogu reforme pa bo delež BDP, ki ga namenimo za pokojnine, v letu 2070 znašal 11 odstotkov. 1,7 odstotne točke BDP naj bi prihranili s spremembo formule za usklajevanje, 0,6 odstotne točke s podaljšanjem referenčnega obdobja in 0,5 odstotne točke s povišanjem upokojitvene starosti. **Enake ocene je v poročilu o izpolnjevanju mejnikov za izplačilo sredstev iz Sklada za okrevanje in odpornost zadovoljno povzela tudi Evropska komisija. A seveda to niso zgolj odstotki, to so pokojnine, ki ne bodo nikoli izplačane bodisi ker bo človek moral delati dlje, bodisi ker bo imel zaradi reforme nižjo pokojnino. Vlada nas kot idiote prepričuje, da bo zapravila manj denarja, ljudje pa bodo dobili več.** Da to ni možno, ve vsak otrok, za to ne potrebujemo kompleksnih mikrosimulacijskih modelov.

Razprava o tem, komu bodo vzeli in komu ne in kdo bo na boljšem in kdo na slabšem, je smešna: že leta 2023 je pod pragom tveganja revščine živel skoraj 20 odstotkov upokojencev. Samo v lanskem letu je tretjina upokojenih pristala na zagotovljeni, torej najnižji pokojnini za polno dobo. Sistem že zdaj ne zagotavlja varne starosti, v bodoče pa jo bo še manj in še težje.

Aktualni minister za delo je ob neki priložnosti pojasnil, da je pokojninski sistem kot tanker, ki ga počasi obračajo. **Realnost je žal drugačna, saj tanker že 30 let krmarijo v eno in isto smer, v vse večje siromašenje upokojencev.** Med letoma 2000 in 2019 se je na primer razmerje med povprečno pokojnino in povprečno plačo znižalo iz 51 odstotkov na 39 odstotkov. V tem času sta se uveljavili dve reformi, in sicer ZPIZ-1 in ZPIZ-2. Prva je podaljšala referenčno obdobje za odmero pokojnin iz 10 na 18 let, druga pa iz 18 na današnjih 24 let. Oba zakona sta uvajala tudi spremembe pri usklajevanju pokojnin; po ZPIZ-1 so se pokojnine še usklajevale tako kot povprečna plača, ZPIZ-2 pa je vpeljal manj ugodno formulo, ki je v veljavi še danes. **Od Antona Ropa in vse do Luke Mesca zgodba ostaja identična. Reforma z nekaj lepotnimi popravki prinaša že preizkušene ukrepe, katerih družbene in socialne posledice poznamo in bi o njih morali govoriti glasneje.**

Tragično je, da ministrstvo za delo reformo brani rekoč, da ljudje ne bodo na slabšem, ob tem pa zamolči, da je revščina med upokojenci že danes v obstoječem sistemu izrazito pereč družbeni problem. Po podatkih prav istega ministrstva je lani kar 23 tisoč starejših od 65 let potrebovalo materialno pomoč v hrani. To so ljudje, ki so stali v vrstah za moko, riž, mleko in testenine. Še bolj tragično je, da bo po koncu mandata te vlade zelo težko

sploh govoriti o višini pokojnin, saj se je precedenčno odločila za uvedbo dajatev na do zdaj zagotovljen prejemek in pričakovano pravico, kar pokojnina je. **Neto pokojnine upokoјencev so od letos za odstotek nižje zaradi prispevka za dolgotrajno oskrbo, nižje pa so tudi za 37 evrov, kolikor znaša obvezni zdravstveni prispevek. Če torej delavec danes dobi odločbo, da bo njegova pokojnina znašala 800 evrov, lahko v resnici pričakuje 755 evrov. Ta človek bo na leto izgubil 540 evrov, dobil pa bo zimski dodatek v višini 150 evrov.** Glede na to, da imamo v Sloveniji neto sistem pokojnin, je verjetno zgolj vprašanje časa, kdaj bo nekdo plačevanje teh dveh dajatev preizkusil na sodišču. Trenutni minister za delo pa je v oddaji Marcel izjavil, *da je pokojnina zagotovljena pravica, ki ti pripada do smrti in ti je nihče ne more vzeti.* Pa je res še tako?

In ker na koncu vselej sledi vprašanje, »*kaj bi pa vi na njihovem mestu*«, odgovorimo tudi na to. **Prvič, nobena tragedija ni, če v državi z dvema milijonoma prebivalcev in 650 tisoč upokoјencev za materialno in socialno varnost slednjih namenimo 13 odstotkov BDP.** Tudi če bi namenili 16 odstotkov, kot to počno v Italiji, to ne bi bila tragedija. Bi pa bila pa za to potrebna politična odločitev. Odločitev, da so ljudje nekaj vredni, in pripoznanje, da so jim bile v preteklosti s pokojninskimi reformami storjene krivice.

Brez težav bi predlagatelji lahko povišali najnižjo osnovo za odmero pokojnine na vsaj 80 ali 85 odstotkov, brez težav bi predlagali izredno uskladitev pokojnin v nominalnem znesku. Brez težav bi zimski dodatek preoblikovali tako, da bi tisti z nižjimi pokojninami dobili višjega. Brez težav bi tudi usklajevanje vsaj najnižjih pokojnin uredili tako, da bi dejansko ohranjale svojo vrednost. Brez težav bi lahko povišali prispevno stopnjo delodajalcev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, saj je bila leta 96 vendarle znižana začasno, od takrat pa so bili na ta račun upokoјenci prikrajšani za preko 20 milijard evrov. **Brez težav bi lahko razširili institut zagotovljene pokojnine tudi na tiste z manj kot 40 leti pokojninske dobe in s tem vsaj nekoliko pomagali generaciji prekarcev, ki se bo upokoјevala v revščino. In da, brez težav bi dejansko ukinili dopolnilno zdravstveno zavarovanje in pravično obremenili vse, ki ga plačujejo.** Reforma se v celoti lomi na plečih delovnih ljudi in upokoјencev, kapital ne bo prispeval niti centa.

Socialna država terja politično odločitev, v tem primeru odločitev, da upokoјencev ne bomo pustili životariti z mizernimi pokojninami. **Odločitev, ki jo je sprejel politični razred, pa je diametralno nasprotna, saj reforma sledi zgodovinskemu reformnemu trendu zadnjih tridesetih let, ki je vztrajno nižal življenjski standard upokoјencev. Sindikalna birokracija in politični razred sta si pri izdaji delovnih ljudi in upokoјencev podala roko. Zato bi bilo treba oboje zamenjati, škodljivo reformo pa zrušiti.**